

Helsinki 3.5.2016

Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Mäntylä ja perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula
Tiedoksi: johtaja Päivi Voutilainen, neuvotteleva virkamies Jaana Huhta ja neuvotteleva virkamies Anna-Mari Raassina

Suomen muistiasiantuntijat ry:n kannanotto

Muistisairaat ihmiset uhkaavat jäädä väliinputoajiksi vammaislainsäädännön uudistuksessa

Eri sairaus-, vamma- ja ikäryhmien kansalaisia on kohdeltava yhdenvertaisesti sosiaali- ja terveydenhuollossa ja siten myös vammaislainsäädännön uudistustyössä. Jos vammaislainsäädännön uudistustyö etenee ehdotusten mukaisesti, näin ei tapahdu. Muistisairaat ihmiset uhkaavat jäädä väliinputoajiksi.

Vammaislainsäädännön uudistustyö on ollut meneillään pitkään. Työryhmän viime vuoden raportissa ehdotettiin mm. rajausta, jonka mukaan uutta lakia ei sovellettaisi henkilöön, jonka toimintakyky on heikentynyt pääasiassa ikääntymiseen liittyvien sairauksien ja toimintarajoitteiden johdosta. Nyt esitetään leikkauksia vammaispalveluihin mm. asettamalla palveluille 75 vuoden yläikäraja. Em. ehdotukset ovat perustuslain yhdenvertaisuusperiaatteen vastaisia ja eri sairaus- ja vammaryhmien yhdenvertaisuuden näkökulmasta jopa syrjintää tukevia.

Muistisairaudet ovat eteneviä neurologisia sairauksia. Ne eivät kuulu normaaliin ikääntymiseen. Muistisairauksia on nuorissakin ikäluokissa. Usein muistisairas on kuitenkin ikääntyvä ihminen. Tämän vuoksi muistisairaita ihmisiä pallorellaan kunnissa vammaispalvelujen ja ikääntyneille tarkoitettujen palvelujen välillä.

Työryhmän esittämät leikkaukset perustellaan, että jatkossa henkilön täytettyä 75 vuotta hän saisi palvelut sosiaalihuoltolain nojalla, kuten esimerkiksi kuljetuspalvelut sosiaalihuoltolain liikkumista tukevana palveluna. Jokaiselle tulee kuitenkin turvata yhdenvertainen oikeus ja mahdollisuus liikkumiseen. Perusteluksi ei riitä, että kyseisen iän ylittäneille kuljetuspalvelu järjestettäisiin sosiaalihuoltolain mukaisena liikkumisen tukena, sillä sosiaalihuoltolaissa ei ole määritelty matkoille vähimmäismäärää.

Lisäksi muistisairaiden ihmisten näkökulmasta on huomioitava sosiaalihuoltolain liikkumisen tuen pykäläperustelut. Niiden mukaan liikkumisen tuki on tarkoitettu sellaisille ikääntyville, jotka tarvitsevat liikkumisen tukea *ikäntymiseen liittyvän* toimintakyvyn heikentymisen johdosta. Tämä on tulkittavissa, ettei pykälää olisi tarkoitettu muistisairaille ihmisille, sillä muistisairaudet eivät kuulu tavanomaiseen ikääntymiseen. Muistisairaat ihmiset uhkaavat siten jäädä väliinputoajaryhmäksi.

Vammaislainsäädännön uudistustyöhön kytkeytyy vahvasti myös YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen ratifiointi, jota maassamme tällä hetkellä kovasti ja ymmärrettävästi kiirehditään. Vaikka on selvää, että muistisairaat ihmiset kuuluvat vammaissopimuksen piiriin, näyttää siltä, ettei lainsäädäntöä heidän osaltaan kuitenkaan saateta ajan tasalle ennen ratifiointin loppuun saattamista. Vaikka viime keväänä rauennut itsemääräämisoikeuslakiesitys olikin osin keskeneräinen, se oli askel muistisairaiden ihmisten itsemääräämisoikeuden kunnioittamisesta ja vapauden rajoittamisesta säätämiseen. Käytännössä se, että itsemääräämisoikeuslakia ei saateta voimaan ennen YK:n vammaissopimuksen ratifioimista, tarkoittaa, että sopimuksen voimaan saattamisen jälkeen käytännöt muistisairaana ihmisen vapauden rajoittamisessa ovat Suomessa edelleen sekä perustuslain mutta sitten myös YK:n vammaissopimuksen vastaisia. Itsemääräämisoikeuslain-säädännön valmistelua on kiirehdittävä.

Suomen muistiasiantuntijat ry on muistisairaiden ihmisten hyvinvoinnista huolehtivien ammattilaisten järjestö. Valtakunnallisena ammattihenkilöiden vapaaehtois- ja asiantuntijaverkostona edistämme muistisairaiden ihmisten asianmukaista hoitoa, palvelua ja oikeuksia.

Suomen muistiasiantuntijat ry